

Evoluția recentă a omenirii, influențată în mod direct de viteza amețitoare a evoluției tehnologice și de inegalitatea dezvoltării economice și sociale ale statelor lumii, a determinat ca la nivel zonal, regional și chiar global să se manifeste o paletă largă de pericole, riscuri și amenințări de securitate. Acestea au determinat organizațiile internaționale și statele să ia atitudine și să dezvolte strategii pentru adoptarea unor poziții individuale sau colective prin intermediul unor măsuri politice, economice și de securitate pentru a-și întări capacitatea de a face față crizelor, de a le depăși și de a le învinge.

Pe scurt, conceperea și adoptarea strategiilor de securitate, a cartei albe a apărării sau a conceptelor și doctrinelor de securitate conferă abilitatea unei entități statale sau internaționale de a supraviețui. Dintre toate cele enumerate, cea mai complexă și mai distructivă amenințare este războiul, pe durata căruia niciuna din regulile normalității nu mai funcționează, fiind astfel necesar ca statul și populația să treacă la un alt model de organizare special, pentru a putea face față noilor provocări. Primul sistem din stat care adoptă o astfel de transformare este sistemul național de apărare, iar una dintre cele mai importante componente ale sale este armata, care, în caz de agresiune, la instituirea stării de asediu, declararea stării de mobilizare sau a stării de război, va încredința conducerea acțiunilor militare la nivel strategic Centrului Național Militar de Comandă.

Dacă în trecut exista o structură similară de comandă, denumită generic Marele Cartier General, dar care se înființa doar în caz de război, Centrul Național Militar de Comandă (CNMC), în urma evoluțiilor recente, funcționează și pe timp de pace în cadrul Statului Major al Apărării, fiind structura operațională specializată, la nivel strategic, destinată asigurării primelor elemente de sprijin decizional pentru ministrul apărării naționale și șeful Statului Major al Apărării, pe baza datelor și informațiilor obținute în urma monitorizării activităților curente desfășurate în Armata României, precum și a acelor furnizate de structuri similare din cadrul autorităților administrației publice centrale sau existente la nivelul organizațiilor internaționale din care România face parte - NATO și UE.



Astfel, CNMC asigură fluxul informațional și decizional la nivel strategic, necesar șefului Statului Major al Apărării pentru conducerea structurii de forțe ale armatei, pe teritoriul statului român sau în context internațional, conform responsabilităților atribuite de lege. La nivel operativ, autoritatea de comandă este atribuită Comandantului Grupării de Forțe Întrunite, subordonat direct comandantului CNMC și este sprijinit în activitatea de conducere de un Comandament Operațional

Întrunit (COPÎ), constituit în acest scop. Dacă privim retrospectiv la structura înaintașă a CNMC, Marele Cartier General a fost cea mai înaltă structură militară destinată conducerii operațiunilor militare ale Armatei României, fiind o structură de comandă temporară, existentă numai pe timp de război, care se constituia la declararea mobilizării și se desființa la finalul războiului sau campaniei militare pentru care a fost creată.

De regulă, Marele Cartier General se înființa pe structura Statului Major General sau Marelui Stat Major, întărită cu personal și structuri auxiliare necesare pentru conducerea operațiunilor militare desfășurate pe teritoriul României sau în afara acestuia. În istoria României, Marele Cartier General a fost activat doar de patru ori: pe timpul Războiului de Independență, la declanșarea celui deal doilea Război Balcanic, pe timpul participării la Primul și al Doilea Război Mondial. Pentru prima dată prin Înaltul Decret nr. 491 din 6 aprilie 1877 a fost creat Marele Cartier General odată cu mobilizarea Armatei Române participante la Războiul de Independență.

După semnarea Convenției secrete cu Rusia la 4/16 aprilie 1877, prin care aceasta se obliga să respecte integritatea teritorială a României, necesitatea apărării țării contra unor posibile atacuri otomane, ca și iminența pătrunderii trupelor țariste în urma izbucnirii războiului ruso-otoman, au determinat decretarea mobilizării generale în perioada 6-18 aprilie 1877. Astfel, Armata Română a constituit pentru prima dată, mari unități operative de nivel divizie și corp de armată. Tot pentru prima dată s-a constituit Marele Cartier General, care pe durata războiului a funcționat, succesiv, în localitățile București, Poiana, Craiova, Corabia, Verbița, Poradim, Lom Palanka. Cucerirea Vidinului a încheiat participarea victorioasă a Armatei Române la Războiul de Independență, urmând ca în 5-17 august 1878, prin Înaltul Decret nr. 1840/1878 întreaga armată, inclusiv Marele Cartier General, să fie demobilizată.

A doua oară s-a realizat când, în noaptea de 16-17 iunie 1913, Bulgaria, susținută și încurajată atât de Rusia, cât și de Austro-Ungaria a atacat prin surprindere pe foștii săi aliați din Primul Război Balcanic, Grecia și Serbia. La solicitarea acestor două țări, guvernul român decretează mobilizarea armatei la 20 iunie 1913, urmată de declarația de război transmisă Bulgariei la 27 iunie 1913. Mobilizarea a început în noaptea de 22 spre 23 iunie 1913 și s-a desfășurat mult mai rapid decât cele 14 zile cum prevăzuse comandamentul bulgar. România a chemat sub arme 509.820 de oameni, adică 6% din populația țării. La 23 iunie 1913 este înființat Marele Cartier General, care a funcționat, până la 22 august 1913, succesiv, în următoarele localități: București, Corabia, Turnu Măgurele, Samovit, Cervenibeg, Plevna și Zimnicea.

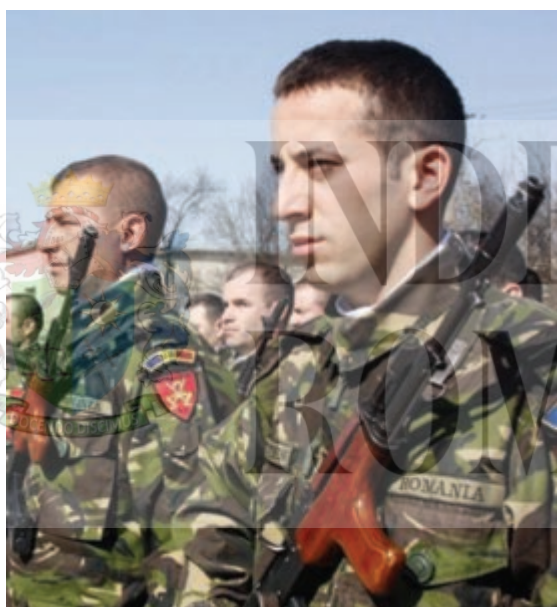
Comandant general al Armatei de Operații a fost numit prințul moștenitor Ferdinand, iar șef al Marelui Cartier General, generalul de divizie Alexandru Averescu. La încheierea operațiunilor militare, prin Înaltul Decret nr. 5141 din 30 iulie 1913, armata, în frunte cu Marele Cartier General, era demobilizată, începând cu 31 iulie și până la 13 august 1913.

A treia oară, Marele Cartier General a fost constituit în august 1916, după intrarea României în Primul Război Mondial, prin divizarea Marelui Stat Major în două componente: Marele Cartier General - organ superior de concepție și conducere a operațiilor militare, depinzând direct și imediat de comandamentul de căpetenie condus de regele Ferdinand I - și respectiv Marele Stat Major - partea sedentară, subordonat Ministerului de Război, cu atribuții în zona interioară, în problemele privind recrutarea și mobilizarea efectivelor, precum și mobilizarea economică.

Evoluția Marelui Cartier General din primele zile ale războiului și până la desființarea lui în 1919 a fost marcată de marele eșec de la Turtucaia, de pierderea bătăliei pentru București sau de dezastruoasa operație de la Flămânda care au condus la slăbirea și dezorganizarea întregii armate. După numeroase demiteri și schimbări succesive ale comandanților, în vara anului 1917, Marele Cartier General Român a condus câteva operațiuni cu o mare amploare strategică:

ofensiva trupelor româno-ruse din perioada 9-17 iulie 1917 în zona Mărăști, realizarea noului dispozitiv strategic pe frontul din Moldova ca urmare a cererii părții ruse de încetare a tuturor acțiunilor ofensive, apărarea Moldovei în perioada 24 iulie-21 august 1917, stabilizarea frontului la sfârșitul lunii august și la începutul lunii septembrie. În toamna lui 1918, în condițiile înfrângerii Puterilor Centrale și a aliaților lor pe toate fronturile, România a denunțat, la 28 octombrie/10 noiembrie, pacea de la București, mobilizând pentru a doua oară și reluând operațiile împotriva armatelor germano-austro-ungare.

Odată cu intrarea României în al Doilea Război Mondial, este înființat din nou Marele Cartier General pentru a patra oară în istoria Armatei Române, la 21 iunie 1941, organizat pe două eșaloane. Eșalonul I a fost dislocat în zona de operații însoțind trupele angajate în operații, în vreme ce Eșalonul II și-a desfășurat activitatea la București, având ca sarcină principală generarea și regenerarea forțelor. La 2 august 1941, Eșalonul II al Marelui Cartier General a fost redenumit ca Marele Stat Major - Partea Sedentară. În iunie 1942, la propunerea Marelui Stat Major, s-a constituit Marele Cartier General și a fost trimis în zona operativă, cu misiunea de a păstra legătura cu comandamentul german în ceea ce privește folosirea trupelor române și de a înlesni legăturile între Marele Stat Major și acestea.



DEPENDENȚA
ROMÂNĂ
*Independența
prin Cultură*

La 22 februarie 1943, acest detașament înaintat a revenit în țară, atribuțiile Marelui Cartier General asupra trupelor române, rămase în Crimeea și Caucaz, din punct de vedere al instrucției, administrației și disciplinei, fiind trecute asupra Armatei 3. Din acel moment, pe tot parcursul războiului, Marele Cartier General nu a mai fost mobilizat. La 30 ianuarie 1943, Marele Cartier General este contopit cu Marele Stat Major - Partea Sedentară sub denumirea de Marele Stat Major.

De la încheierea războiului și până în 2004 când România a devenit membră a organizației de securitate Nord-Atlantică, structurile de comandă ale armatei au trecut prin diferite stadii de dezvoltare și numeroase reforme, dictate de rațiunile politice de orientare comunistă și a celor post-decembriste, de orientare democratică. Angajamentul țării noastre privind contribuția la consolidarea structurii de forțe a NATO pe flancul sud-estic al Alianței s-a concretizat, în anul 2015, prin activarea Comandamentului Multinațional de Divizie Sud-Est și inaugurarea Unității pentru Integritatea Forțelor NATO din București.

Un an mai târziu era declarată operaționalizarea structurilor NATO de comandă și control din România. Aceste comandamente constituie o prezență vizibilă, defensivă a NATO pe teritoriul României, având rolul de a facilita dislocarea rapidă a forțelor aliate în regiune, în sprijinul apărării colective. În anul 2021 a fost declarată Capacitatea Operațională Inițială a Comandamentului

Corpului Multinațional Sud-Est, care face parte din structura de forțe a NATO.

Această structură are misiunea de a contribui la descurajarea oricăror intenții ostile la adresa Alianței și de a asigura comanda și controlul operațiilor terestre ale NATO la nivel corp în orice situație, la criză sau război. Astfel, comanda Armatei României trebuia să capete o nouă abordare, să treacă la un nou stadiu și nivel de abordare ca să se adapteze la contextul politico-militar în care se află în prezent. Pentru o mai bună coordonare și integrare a comenzii atât la nivel național, cât și internațional a fost constituit nucleul CNMC, din timp de pace, ca structură distinctă în subordinea șefului Statului Major al Apărării, coordonată de locțiitorul pentru operații și instrucție al șefului Statului Major al Apărării.

Principalele atribuții ale CNMC sunt să asigure sprijinul șefului Statului Major al Apărării pentru exercitarea comenzii și controlului operațional asupra structurii de forțe a armatei; coordonarea managementului fluxului informațional-decizional în domeniul operațional, pentru realizarea imaginii strategice integrate, în sprijinul procesului decizional; cooperarea cu structuri cu atribuții similare, din cadrul altor instituții și organizații naționale și internaționale pentru coordonarea participării forțelor și mijloacelor Ministerului Apărării Naționale la managementul crizelor pe plan național și în context internațional; relaționarea cu celelalte instituții publice centrale, pentru coordonarea aplicării în armată a prevederilor Regulamentului Sistemului NATO/UE de Răspuns/Management al Crizelor; coordonarea punerii în aplicare a planurilor de cooperare cu celelalte instituții publice centrale și locale pentru soluționarea crizelor în derulare; punerea în aplicare a planurilor pentru situații neprevăzute, elaborate la nivelul Statului Major al Apărării.

Atribuțiile pe timp de pace ale CNMC îl plasează în următoarele domenii de responsabilitate: monitorizarea și înștiințarea factorilor de decizie, managementul traficului aerian, supravegherea și avertizarea CBRN (domeniul pericolului chimicbiologic-radioactiv-nuclear), consultări nucleare și neproliferare, managementul situațiilor de urgență, protecția infrastructurilor critice, informații militare și managementul spectrului electromagnetic și controlul armamentelor. Importanța CNMC constă în înscrierea sa în principalele direcții de acțiune ale statului român pentru identificarea amenințărilor, vulnerabilităților și riscurilor asociate, sincronizarea organismelor de decizie interguvernamentale cu cele de planificare militară naționale și NATO, dezvoltarea sustenabilității militare și a pregătirii în domeniul civil, alocarea resurselor disponibile și implementarea măsurilor stabilite în scopul asigurării rezilienței naționale.

Conceptul de reziliență a României este abordat din perspectiva capacității indivizilor, comunității, regiunilor, statului, de a se opune și adapta articulat la evenimente violente, cauzatoare de stres, șoc, dezastre, pandemii sau conflicte militare, pe de-o parte, iar pe de altă parte, capacitatea acestor entități de a reveni la o stare funcțională de normalitate. Consolidarea rezilienței reclamă o strategie multidimensională, flexibilă și o perspectivă amplă asupra tuturor sistemelor, pentru îmbunătățirea capacității de gestionare a mecanismelor de adaptare la nivel local, regional și național.

Col. (r) Antonio Marinescu